

Itä-Suomen aluehallintovirasto
PL 2
13035 AVI

Lausunto selvityspyyntöön ISAVI/1262/2024

Itä-Suomen aluehallintovirasto antoi kantelupäätöksen ISAVI/11697/2022, jossa todettiin, ettei Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymä ei ollut onnistunut lastensuojelun ja vammaispalvelujen yhteistyössä parhaalla mahdollisella tavalla. Aluehallintovirastoon tulleiden kanteluiden, oikaisuvaatimusten ja muiden yhteydenottojen perusteella aluehallintovirastossa on muodostunut käsitys, ettei tilanne ole parantunut.

Itä-Suomen aluehallintovirasto pyytää Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen aluehallitusta hankkimaan sen selvittämiseksi, ovatko Siun soten palvelualueet hyvinvointialueen aloitettua toimintansa yhä eriytyneet ja onko asiakkaiden edun mukaisten palveluiden yhteensovittamisessa ja palvelukokonaisuuksissa ollut puutteita, tarpeelliset selvitykset ja antamaan asiassa oman lausuntonsa. Lausunnossa pyydetään ottamaan kantaa erityisesti seuraaviin kysymyksiin

- 1) Millaiset ovat vammaispalvelujen ja lastensuojelun palvelujen yhteensovittamisen periaatteet sekä miten hyvinvointialueella on määritetty työnjaot ja vastuut?
- 2) Kenen vastuulla on koordinoida vammaisen asiakkaan ja hänen perheensä palveluja silloin, kun asiakas tarvitsee monenlaisia sosiaali- ja terveydenhuollon eri ammattilaisten antamia ja eri laeissa säädettyjä palveluja?
- 3) Miten Pohjois-Karjalan hyvinvointialue on käytännössä onnistunut palvelujen pirstaloitumisen vähentämisessä, yhteensovitettujen palvelukokonaisuuksien tarjoamisessa ja asiakaslähtöisyydessä?
- 4) Mihin toimenpiteisiin hyvinvointialue on ryhtynyt vammaispalvelujen ja lastensuojelun välisen yhteistyön ja tiedonkulun varmistamiseksi?
- 5) Miten Siun sote tulkitsee seuraavien lakien soveltamisjärjestystä: sosiaalihuoltolaki, lastensuojelulaki, vammaispalvelulaki ja kehitysvammalaki?

6) Antaako tämä asia aihetta omavalvonnallisiin toimenpiteisiin hyvinvointialueella? Jos antaa, millaisiin ja millaisella aikataululla niitä aiotaan toteuttaa?

Lausuntoon tulee liittää sitä tukevat dokumentit (esim. Siun soten ohjeet tai määräykset ja prosessikaaviot), joista käy ilmi vammaispalvelujen ja lastensuojelun palvelupolut ja henkilöstön työnjako ja vastuut.

Lausuntoon tulee lisäksi liittää sekä vammaispalvelujen että lastensuojelun asiakastyötä tekevien (johtavien) viranhaltijoiden selvitykset siitä

- miten lastensuojelun ja vammaispalvelujen välinen yhteistyö toimii?
- onko lastensuojelun ja vammaispalvelujen välinen työnjako ja vastuut määritelty riittävän selkeästi?
- mitä haasteita käytännön yhteistyössä on havaittu ja mihin toimenpiteisiin asiassa on ryhdytty?

Lausunto

1) Millaiset ovat vammaispalvelujen ja lastensuojelun palvelujen yhteensovittamisen periaatteet sekä miten hyvinvointialueella on määritetty työnjaot ja vastuut?

Vammaispalvelujen ja lastensuojelun palvelujen yhteensovittamiseen ei ole erikseen määriteltyjä periaatteita. Hyvinvointialueella työnjaot on määritelty THL:n palvelutehtäväluokituksen sekä erityislainsäädännön mukaan.

2) Kenen vastuulla on koordinoida vammaisen asiakkaan ja hänen perheensä palveluja silloin, kun asiakas tarvitsee monenlaisia sosiaali- ja terveydenhuollon eri ammattilaisten antamia ja eri laeissa säädettyjä palveluja?

Sosiaalihuoltolaissa on säännökset omatyöntekijästä ja lastensuojelulaissa lapsen vastuutyöntekijästä, joka voi olla samalla omatyöntekijä. Riippuen siitä, onko sosiaalihuollon tarve havaittu lastensuojelussa vai vammaispalveluissa, tai vaihtoehtoisesti, missä pääosa palveluista annetaan, tämän työntekijän vastuulla on koordinoida vammaisen lapsiasiakkaan ja hänen perheensä palveluja. Kun palvelun tarve on sekä vammaispalveluissa että lastensuojelussa jatkuva, on työparityöskentely eri palvelutehtävien sosiaalityöntekijöiden kesken hyvä tapa varmistaa, että palvelut sujuvat.

3) Miten Pohjois-Karjalan hyvinvointialue on käytännössä onnistunut palvelujen pirstaloitumisen vähentämisessä, yhteensovitettujen palvelukokonaisuuksien tarjoamisessa ja asiakaslähtöisyydessä?

Palvelujen pirstaloitumista on pyritty vähentämään verkostoyhteistyöllä, mutta sekä lastensuojelussa että vammaispalveluissa on tunnistettu tarve kehittää yhteistyön periaatteita ja toimintatapoja. Toiminta ei ole ollut kaikissa tilanteissa

optimaalista, kun kukin toimija on keskittynyt omaan perustehtäväänsä palvelujen yhteensovittamisen sijaan. Kukin työntekijä on yksin toiminut pääsääntöisesti asiakaslähtöisesti, mutta asiakkaan kokemus on voinut jäädä irralliseksi yhteisten toimintatapojen puutteen vuoksi.

- 4) Mihin toimenpiteisiin hyvinvointialue on ryhtynyt vammaispalvelujen ja lastensuojelun välisen yhteistyön ja tiedonkulun varmistamiseksi?

Lastensuojelun ja vammaispalvelujen johtavat asiakastyötä tekevät viranhaltijat ovat kokoontuneet 12.4.2024 pohtimaan keskinäisen yhteistyön kehittämistä. Samalla on sovittu syksylle 2024 lastensuojelun ja vammaispalvelujen sosiaalityöntekijöiden ja -ohjaajien yhteinen tapaaminen saman teeman ympärille.

- 5) Miten Siun sote tulkitsee seuraavien lakien soveltamisjärjestystä: sosiaalihuoltolaki, lastensuojelulaki, vammaispalvelulaki ja kehitysvammalaki?

Sosiaalihuoltolaki on yleislakina ensisijaisesti sovellettava. Lastensuojelulaki ja vammaispalvelulaki sekä laki kehitysvammaisten erityishuollosta ovat erityislakeina hierarkkisesti keskenään samanarvoisia.

- 6) Antaako tämä asia aihetta omavalvonnallisiin toimenpiteisiin hyvinvointialueella? Jos antaa, millaisiin ja millaisella aikataululla niitä aiotaan toteuttaa?

Jokainen epäkohtatieto antaa aiheen kiinnittää asiaan huomiota omavalvonnallisin toimenpitein. Lastensuojelun ja vammaispalvelujen asiakastyöstä vastaavat johtavat sosiaalityöntekijät ovat jo käynnistäneet yhteistyöpalaverit ja sen myötä palvelutehtävärajat ylittävä palvelukokonaisuuksia yhdistävä toimintatapa otetaan tavanomaiseksi työtavaksi.

Ohessa vammaispalvelujen palvelujohtaja Tarja Hallikaisen lausunto sekä vammaispalvelujen ja lastensuojelun johtavien asiakastyötä tekevien viranhaltijoiden selvitykset pyynnön mukaisesti.

Joensuussa 15.5.2024

Tuuli Ollila
vt. toimialuejohtaja
Perhe- ja sosiaalipalvelut